

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Františkanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list a članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Pred glavno skupščino UJU v Zagrebu.

(Pred izvolitvijo nove glavne uprave UJU.)

»Spricho resolucije beograjskega poverjeništva in ponovnih ne skladnosti naziranja izvršnega odbora in poedinih poverjeništev, kar se je opazilo tudi na sejah glavnega odbora, smatramo, da leži zlo vsega v ustroju vrhovne uprave naše organizacije, katerega vzrok so tozadevne točke v sedanjih pravilih. Da se odpravi to zlo, smatramo za nujno potrebno, naj bi se pravila izpremenila samo v oni točki, ki zadeva vrhovno upravo UJU.

Vrhovno upravo UJU naj bi tvoril odbor iz predsedstva in tajništva centrale UJU ter vseh poverjenikov, ki naj bi se sestajal redno vsak mesec na seje in odločal o vseh aktualnih stanovsko-političnih vprašanjih. Izvršni odbor naj bi se reduciral samo na funkcionarje, t. j. na predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in uradnike organizacijskih stov ter naj bi bil samo eksekutiva in izvršilec tekočih administrativnih poslov in sklepov, ki bi jih napravljali gori navedeni odbor.

Praktičnost te zahteve se je pokazala že iz dosedanjih sej poverjenikov ter ima tudi svojo upravičenost v tem, da se pritegnejo k sodelovanju v vseh vprašanjih tudi poverjenstva, ki se po sedanji sestavi glavnega odbora ne morejo pogosto sestajati na seje — predvsem pa, da se odpravijo gori navedena nesoglasja iz organizacije.

Poudarjamo, da nima ta predlog prav nikake osebnostne tendence bodisi napram članom izvršnega odbora, ali katerikoli delu organiziranega učiteljskega telesa, temveč nam je pred očmi zgolj interes organizacije in dobrobit učiteljskega.

Dokler se to s spremembo pravil ne izvede, naj se Izvršni odbor in ostali člani glavnega odbora (15) izvolijo na skupščini po poroču.

Delegacija naj izvoli 6 članski odbor, sestojel iz delegatov glavnega skupščine, ki mu s tem dajemo polnomočje za sestavo poročila in liste.

Od novega odbora zahtevamo, da izvede v teku poslovnega leta 1929/30. centralna pravila.

Sklep pokrajinske skupščine Pov. UJU Ljubljana dne 20. in 21. julija 1929.

Ze več let se pojavlja na naših glavnih skupščinah grupa, ki vrže zdaj eno potem drugo sporno vprašanje med delegacijo in tira svojo zahtevo do skrajnega ekstrema ter se poslužuje vseh sredstev, tako da onemogoči celo stvarno in dostojno delo skupščine. Najzlastnejši vzgled take skupščine je bilo Skopje.

Ce pomislimo, da je bilo na tej skupščini navzočih okrog 70 delegatov našega poverjenstva, nam okrogli račun izkaže, da je bilo okrog 70.000 Din s strani naše delegacije vrženih proč — zaradi teroristične akcije male skupine, od katere je le en del pripadal delegatom, drugi del pa so bili nedelegati, ki so onemogočili delo skupščine.

Jasno je, da tako ne sme iti dalje in da nobena skupina ni upravičena se tako igrati z delegati in ne z denarjem, ki ga delegacija potroši za skupščino. Dobil pa je ta grupa tekmo zadnjih let vpliv v beograjskem poverjenstvu, kar vse ni ostalo brez odmeva glede razmerja med beograjsko sekcijo in centralno upravo UJU.

Uporabljajoč vsak moment ji gre v glavnem za to, da vzbuja nejevoljo in dobi centralno upravo UJU v svoje roke ali vsaj znaten vpliv na njo potom osebnosti, ki tudi aspirirajo v enaki smeri.

Momentov ni malo, ki pomagajo tem namenom. Saj celo oni, ki vsaj nekaj več poznajo razmere, čisto me morejo točno razbrati prave namere »opozicije« in vseh motivov onih skupin, ki se ji pridružuje iz enega in drugega vzroka, k skupni nameri — proti centralni upravi.

Iz tega razloga je treba letos posvetiti vso pozornost temu, da ne dobe v roke centralne uprave UJU poedine ekstremne grupe, temveč da bo centralna uprava UJU izbrana tako, da bodo imela lahko zaupanje do nje vsa poverjenstva in bo ona last vseh poverjeništev. Edino na tej bazi je mogoče miren razvoj in uspešno delo centralne uprave in Udruženja.

Letos se vrše volitve tudi v Glavni odbor, zato se čuti že sedaj več ali manj neravnosti. Saj pridejo pri volitvah vedno v večjem ali manjšem obsegu tudi osebne ambicije poedincev v postev, ki bi radi prišli na površje, odnosno poedinih skupin, ki bi rade debile organizacijo v roke in jo usmerile po svoji orientaciji.

Za nas pride ob tem momentu predvsem sledeče v postev. Ze dolgo je opaziti, da so difirirala naziranja članov izvršnega odbora z zastopniki poverjeništev in temeljnih organizacijskih vprašanjih. Zastopniki poverjeništev so si bili domala vedno edini, a proti njihovem naziranju je stalo čisto načelno naziranje izvršnega odbora. Tak slučaj se je dogodil pri razpravi o predlogu za odpravo poverjeništev, kjer so si člani glavnega odbora stali nasproti v razmerju 11:12, a tudi pri večjih drugih načelnih točkah glede pravil ni bilo mnogo boljše. Iz tega razloga je moralo priti čisto do prisiljenih kompromisov in posledica temu je bila nezadovoljstvo s projekti pravil in pravila so se morala odlašati od leta do leta, ker se jih uprava ni upala staviti na dnevni red, oziroma jih dati v obravnavo.

V takih slučajih lahko rečemo, da so edino poverjenstva imela učiteljsko za seboj. Izvršni odbor je predstavljal čisto le mnenje dvanajstoročice in ne mnogo več.

Enako je bilo čisto pri drugih važnih vprašanjih. Izvršni odbor ni mogel vedno sklicevati glavnega odbora na seje, zato je bil primoran sam reševati važna vprašanja, ki bi bila morda drugače rešena, če bi se pristegnilo poverjenstva k sodelovanju. Da pride do pravega izraza fakično mišljenje učiteljskega in da bodo imeli skupi močno ozadje, t. j. da bodo predstavljali res mišljenje učiteljskega in imeli tudi vse učiteljsko za seboj, je nujno potrebna reorganizacija uprave v tem pogledu.

Edino to je dalo povod letošnji ljubljanski resoluciji, ki jo priobčujemo na čelu članka.

Izvesti se da to na dva načina. V prvem slučaju bi bilo potreba izpremeniti centralna pravila v tem smislu, da bi vrhovno upravo UJU tvoril odbor sestojel iz predsedstva centrale in poverjeništev UJU, ki bi odločal o vseh važnih vprašanjih organizacije in stanovske politike. Tak sklop bi res predstavljali mišljenje učiteljskega in bi bili močni, ker bi potom poverjenikov imeli vse učiteljsko za seboj. Ker je pa vadeva zelo akutna in nujna ter je izpreminjanje pravil težavno, je edini izhod ta, da dobe poverjenstva močen vpliv pri izvolitvi članov izvršnega odbora, tako da bo sestava izvršnega odbora odgovarjala intencijam poverjeništev ter bo ista v resnici imel izvršni odbor tudi za seboj. To bi bila druga solucija!

Beograjsko poverjenstvo je sprejelo tozadevno resolucijo, ki stremi za tem, da se člani širjega glavnega odbora izberejo po poroču in sicer na ta način, da poverjenstva svobodno kandidirajo gotovo število članov v širji glavni odbor.

Sklep beograjskega poverjenstva se glasi sledeče: Da sodeluje beograjsko poverjenstvo na glavni skupščini v Zagrebu, stavi sledeče pogoje: 1. da se 15 članov širjega odbora UJU izbere sorazmerno po številu članov vsake sekcije; 2. da delegati sekcije imenujejo svoje predstavnike samostojno in da nobena sekcija ne vsili drugim sekcijam svojih osebnosti, tako da bi novozbrana uprava bila pravi izraz večine članov UJU. — V nasprotnem slučaju, ako se tega ne sprejme, grozi beograjska sekcija z — eksodusom

S strani beograjske sekcije se je torej staval ultimatum, ne glede na to, če se z naziranjem beograjske sekcije strinjajo ostala poverjenstva. To pomeni — če bi stavila vsa poverjenstva enake ultimatum — da gremo lahko prvi dan na skupščini narazen, kar bi imelo za posledico — razpad Udruženja.

Nastane vprašanje: Zakaj in v koliki meri se je ljubljansko poverjenstvo prigruzilo beograjskemu sklopu?

Vzrok je v tem, da si želi ljubljansko poverjenstvo izpremembe v vrhovni upravi, ne samo osebne, temveč tudi načelne v organizaciji vrhovne uprave, kar jasno utemeljuje zgoraj citirana resolucija ljubljanskega poverjenstva. Vprašanje pa je, ali je umestno, da ljubljanska sekcija v polnem obsegu koncedira zaradi tega stremljenja; sedaj odločilne skupine v beograjskem poverjenstvu.

Podpisani sem sam sodeloval v odseku in pri redakciji gornje resolucije, priznati pa moram, da smo spricho obilice dela in naglice prezrili bistvene razlike in premalo preračunali posledice in pravi rezultat gorenjega dalekosežnega sklepa. Iz tega razloga smatram za svojo dolžnost, da podam naknadno pričujoče informativno objasnilo, ker si mora biti naša delegacija na jasnem, za kaj gre?

Bistvena razlika med resolucijo beograjskega poverjenstva in ljubljanskega je v sledečem: Beograjsko poverjenstvo se izrekalo, naj bi se samo 15 članov izven izvršnega odbora volilo po poroču z ozirom na so razmerje članov, ki jih imajo poedine sekcije; tržnja ljubljanskega poverjenstva pa

je šla za tem, da bi od teh 15 članov imelo vsako poverjenstvo po 3 člane — kakor dosedaj — v izvršni odbor, ki šteje 12 članov, pa naj bi se volilo po poroču z ozirom na številčno jakost poedinih poverjeništev, ki bi nominirala izmed beograjskega učiteljskega one, do katerih ima zaupanje. Komčna stilizacija resolucije glade poročca s strani ljubljanskega poverjenstva je kompromisna in zahteva propore za izvršni odbor (12) in ostalih 15 članov širjega glavnega odbora.

Številke naj govore jasno:

Sedaj obstoja izvršni odbor iz 10 članov izbranih iz beograjskega učiteljskega ter po enega zastopnika zagrebskega in ljubljanskega poverjenstva, ki sta jih ti poverjenstva kandidirali v izvršni odbor, kar slučajno bivata v Beogradu, t. j. tov. Tintorja in Flereta, kot zastopnika zagrebskega in ljubljanskega poverjenstva. Ostalih 15 voljenih (in 10 po položaju) članov širjega glavnega odbora, pa je bilo tovariško porazdeljenih po 3 + 2 na vsako poverjenstvo, t. j. na beograjsko 3 + 2, zagrebsko 3 + 2, ljubljansko 3 + 2, sarajevsko 3 + 2 in splitsko 3 + 2, od katerih prideta v širji glavni odbor po 2 že po položaju (t. j. poverjenik in tajnik) po 3 pa so izvoljeni. Defacto je torej bilo sedaj v širjem glavnem odboru 15 članov, ki se pristevajo beograjski sekciji, 6 članov zagrebski, 6 članov ljubljanski, 5 sarajevski in 5 splitski. Razmerje med člani beograjske sekcije in ostalih sekcij je torej bilo 15:22.

Na podlagi sklepa beograjske sekcije bi se pa razmerje izpremenilo sledeče: O kakem poroču za izvršni odbor beograjsko poverjenstvo v resoluciji ne govori. Vzemimo, da ostane razmerje v izvršnem odboru isto, t. j. 10:22 kakor dosedaj. 15 članov širjega glavnega odbora pa hoče sedaj beograjska sekcija porazdeliti po poroču z ozirom na številčno moč poedinih sekcij.

Vseh članov izkazuje »Izveštaj« letos 12.801, od teh odpade na Split 547, Sarajevo 972, Ljubljano 2593, Zagreb 2101, Beograd 6588. Količnik za 15 mandatov bi bil 853. Matematično vzeto bi torej dobil Split (iz

ostankov) 1 mandat, Sarajevo 1, Zagreb 2, Ljubljana 3, Beograd 8. Če pristevamo temu še po 2 mandata od vsakega poverjenstva, ker prideta pov. in tajnik po položaju v širji glavni odbor je razmerje sledeče: Split 3 (- 2), Sarajevo 3 (- 2), Zagreb 4 (- 1), Ljubljana 5 (enako), Beograd 10 (+ 5).

Če pristevamo še člane izvršnega odbora, bi bilo razmerje med člani pristevajočimi se beograjski sekciji in ostalim sekcijam 20:17, sedaj pa je 15:22.

Na podlagi sklepa ljubljanske sekcije bi se to razmerje absolutno v ničemer ne izpremenilo, kvečjemu v tem slučaju, če bi bili od sekcij predlagani člani izvršnega odbora vedno vezani na stališče sekcije, ki jih je delegirala v izvršni odbor.

Količnik za izvršni odbor bi bil v tem slučaju 1066 in bi dobila sekcija Beograd na podlagi tega 6 mandatov v izvršnem odboru, Ljubljana 2, Zagreb 2, na podlagi ostankov pa tudi Sarajevo 1 Split 1.

Celotno razmerje širjega glavnega odbora — če bi bili mandati v izvršnem odboru vezani na stališče sekcij, ki so člane delegirale — bi bilo sledeče: beograjska sekcija bi imela 16 mandatov, vse ostale 4 sekcije pa 16 mandatov.

Z ozirom na vse gori podano gre za sledeče:

1. Da se Udruženje očuva pred vsekakim nezdramim sistemom majorizacije;

2. da ne dobi Udruženja v roke, oziroma odločilni vpliv v njem grupa, ki po svojih dosedanjih nastopih ne daje garancij za mirno in uspešno stvarno delo v Udruženju in vodstvo Udruženja v strogo nestrankarskem stanovskem pravcu;

3. nujno potrebno je, da se prenese vrhovno vodstvo organizacije na odbor sestojel iz predsedstva in tajništva centrale ter iz vseh poverjenikov, če se hoče izogniti gornjemu zlu, ki grozi organizaciji in mirnemu solidarnemu pozitivnemu sodelovanju vsega učiteljskega v državi v edino dobrobit celokupnega učiteljskega stanu in šolstva.

Ivan Dimnik.

III. samoizobraževalni tečaj poverjenstva UJU, Ljubljana.

IDEALISTI, NA PLAN!

(K III. samoizobraževalnem tečaju v Ljubljani od 22. do 27. avgusta 1929.)

Ze tretjič Vas kliče organizacija na samoizobraževalno delo! Letošnja pokrajinska skupščina se je ponovno jasno izrekla za samoizobraževalno akcijo v smislu smernic pokrajinske skupščine in Kranju leta 1927: poglobljena splošna in strokovna izobrazba, ki odgovarja današnjim potrebam.

Prva dva tečaja sta pomenila šele začetek te prve sistematične izobraževalne akcije slovenskega učiteljskega. Osrednji izobraževalni odbor (Oio) se je resno trudil, da si učiteljsko potom smoteno organizirane samoizobrazbe pridobi enotno učiteljsko ideologijo, ki bi dvignila stan na višino, ki mu po svoji kulturni misli pripada. Zato je bila akcija usmerjena predvsem na izvenšolsko delo in to s temeljitim spoznavanjem družboslovja. Idealno zamišljena akcija ni uspela tako, kot bi bilo želeli. Povsod po Sloveniji bi naj med učiteljsvom začelo utripati novo življenje. Sicer se je marsikdo oprijel resnega študija, da si — po navodilih Oio — pribori družboslovno spoznanje in si s tem izpopolni svojo splošno izobrazbo, ta ali oni se je celo za 2 leti izključno vrgel na te probleme, a končno ni vedel, kam z mrtvo teorijo. Svojih študij ni mogel spraviti v sklad s klicem, da se naj vsak učitelj stavi odločno v službo vzgojnih problemov. In res se v Sloveniji v teku zadnjih dveh let ni pokazala v masi učiteljskega ona živa in močna energija, ki bi odgovarjala trudopolnemu prizadevanju iniciatorjev in bi bila v stanu premagati vse konzervativne sile našega vzgojstva, čigar oblikovalci smo v prvi vrsti. Ustanovljeni učiteljski krožki so životarili, se mučili in omagovali, malokje — zmagovali. Akciji so se stavile na pot nepredvidene težkoče in ovire... Delo je skoraj popolnoma zastalo...

In vendar vabi organizacija na III. samoizobraževalni tečaj. Da, vabi, ker ne more verjeti, da je slovensko učiteljsko zapadlo letargiji, da je izgubilo svojo samozavest in voljo na nadaljnjo izobrazbo, da je zatajilo svoj idealizem...

Marsikoga smo pogrešali na prvih dveh tečajih. Imeli bi povedati mnogo, predlagati in nasvetovati koristno, pozneje si pa niso mogli prihraniti očitka, da so zanemarili to neobhodno potrebno delo, namenjeno stanu in šoli. Niti vsi okraji niso bili vedno zastopani! Seveda se niso mogli pozneje ogreti za akcijo in zastaviti pluga... Mnogi — sicer agilni — tovariši se že a priori niso mogli otresti skepse radi akcije, ki naj učiteljsko umsko dvigne in — ostali so doma. Propagatorji »pompozni akcije« se niso pokazali, da bi na licu mesta izrazili svoje pomisleke in »petrefakti« so raje »diškurirali« v go-

stilni pri evičku... K sreči so to le posamezniki, kar še ne pomeni, da je slovensko učiteljsvo zašlo v kulturno krizo.

Ogromna večina slovenskega učiteljskega še zna pokazati idealizem svojega stanu in letošnji tečaj naj to dokaže! Tam se naj razčisti problem učiteljske samoizobrazbe za bodočnost. Ako se zavedamo še sploh kakih dolžnosti, se moramo zavedati pač najgavnejše: dvigniti našega človeka potom vzgoje k boljšemu in srečnejšemu položaju. Današnja doba zahteva v šoli novega duha, med narodom pa prizadevanje za kulturno in gospodarsko izboljšanje razmer. Učiteljsvo stoji pred težkimi nalagami, ki se jih ne more nikdar izogniti.

Zato je potrebno, da se znajdejo na III. samoizobraževalnem tečaju vsi oni tovariši in vse tovarišice, ki še količjak streme po izpopolnitvi. Referati in debate naj pripomorejo k razčiščenju za bodoče delo. Izkustva, iznešena na tečaju, naj izkažejo kako mora slovensko učiteljsvo oblikovati samo sebe, da bo naš stan, naša šola in naš narod dvignjen v vrsto ostalih kulturnih držav, ki so znale temeljito izrabiti povojno razvojno dobo. Eventualne napake se še dajo popraviti!

Kooperacija novega osrednjega izobraževalnega odbora in Pedagoške centrale v Mariboru bo brezdvomno tvorila mogočen impulz za naš napredek. Zato: vsi idealisti, na plan!

—c.

SPORED IN NAVODILA ZA III. SAMOIZOBRAŽEVALNI TEČAJ.

poverjenstva UJU, Ljubljana od 22. do 27. avgusta t. l.

A. Vsled sklepa letošnje delegacije se vrši III. samoizobraževalni tečaj v Ljubljani v času od 22.—27. avgusta t. l.

Predavanja: v četrtek 22. avgusta (po otvoritvi tečaja):

tov. Gustav Šilih: Moderna psihologija in vzgoja;

v petek 23. avgusta tov. Ernest Vranc: Strnjen pouk v teoriji in praksi;

v soboto 24. avgusta tov. dr. Fran Zgeč: Ali naj študira učitelj psihologijo ali sociologijo in kako;

v ponedeljek 26. avgusta tov. Janko Furlan: Kmetijstvo in učitelj;

v torek 27. avgusta tov. Rado Grum: Učitelj kot prosvetni delavec in združništvo.

Predavanja pričnejo vsako jutro ob 9. uri. Po predavanju je diskusija.

B. S tem tečajem je združen praktično-zadružni knjigovodski tečaj, ki ga vodi tov. Rado Grum. Ta tečaj se vrši od 21. do 27. avgusta vsakokrat od 3.—7. ure popoldne; je pa namenjen le onim, ki so se že praktično

pečali z združništvom ali imajo resno voljo pečati se z njim. V združniški tečaj se sprejme največ 50 prijavljenec.

Predava se: 1. o historijatu združništva in o ustanavljanju zdruget; 2. združno knjigovodstvo kreditnih in gospodarskih ustanov; 3. najvažnejša korespondenca.

Predavanja se vrše v fizikalni dvorani moškega učiteljskega v Ljubljani. Potrebne tiskovine bodo na razpolago brezplačno. Urnik tečaja se poda 21. avgusta ob 3. uri popoldne. Zato točno — vsi!!

C. Udeležencem III. samoizobraževalnega tečaja, kakor tudi vsem, ki bi se udeležili združnega knjigovodstvenega tečaja, se povrnejo vozni stroški ter se jim oskrbi brezplačno prenočišče. (Vozni stroški se povrnejo takoj ob prihodu na tečaj).

Informacije glede prenočišča, hrane in dr. dobe udeleženci v sredo 21. avgusta od 17. do 19. ure v prostorih poverjenstva (Učiteljska tiskarna, I. nadst.), oziroma 22. avgusta pred tečajem.

Sklepi in zahteve učiteljstva s pokrajinske skupščine pov. UJU Ljubljana, dne 20. in 21. julija 1929.

SKLEPI Z OZIROM NA PREDLOGE ŠOLSKOUPRAVNEGA ODSEKA IN STANOVSKOPOLITIČNEGA TISKA.

I.

a) S sodelovanjem našega poverjenstva, ki je vneslo vse mogoče spremembe v prid učiteljstvu in šoli pri izdelavi osnutka »Zakona o narodnih šolah«, so predlagane spremembe posameznih društev brezpredmetne. Želimo pa, da se projekt zakona o narodnih šolah nujno uzakoni.

b) Izvršni odbor v Beogradu pozivamo, naj pri ustvarjanju šolskega zakona ukrene vse potrebno, da ne bo učiteljstvo v primeri z drugimi stanov (sodniki, profesorji...) v plačah in specialnih dokladah zapostavljeno in naj bo svojemu zvanju primerno uvrščeno.

Rešitev materialnega vprašanja učiteljstva bodi UJU prva skrb v bodočem letu, ker na tem temelji vsa energija in možnost učiteljstva za prosvetno in kulturno delo.

Do končne rešitve prejemkov državnih nameščencev naj se priznajo tudi učiteljstvu posebne doklade (analog. sodnikom in uradnim uradnikom), ker čuti učiteljstvo pomanjkljivost prejemkov tembolj, ko je vsako izvenšolsko delovanje med narodom združeno navadno s stroški.

c) V novem šolskem zakonu naj se tudi uredi funkcijska doklada upraviteljem osnovnih šol; naj se jih nagradi za pisarniško delo in jim vrne ono, kar so že nekdanji imeli.

Zato naj se, do uzakonitve državnega šolskega zakona, na temelju pokrajinskih deželnih šolskih zakonov, priznajo in izplačujejo šolskim upraviteljem, šolskim nadzornikom in učiteljstvu na težavnih enorazrednih primerne upraviteljske, nadzorniške in krajevne doklade.

Pov. UJU naj ob nedostatku gornjih predlogov posreduje pri izvršnem odboru v Beogradu pri ministrstvu prosvete, da izda uredbno glede doklad šolskih upraviteljev, dokler ne izide šolski zakon.

č) Prav tako naj se potom uredbe učne ure preko obveznosti honorirajo sedanjim razmeram primerno.

d) Uradni zdravniki naj bi ob pregledu učiteljstva v službenih zadevah zastoj vršili svojo službo.

e) Število razredov, ki je merodajno za oprostitev razrednega pouka po upravitelju, se naj zniža od nameranih 15 na 10; upraviteljstvo otroških vrtcev naj se vstee. Upravitelji naj dobe primerno doklado za vodstvo!

f) Spremenjeni politični položaj nudi ugodno priliko, da ponovimo večletno zahtevo po ločitvi šolske uprave od politične, kar edino more zagotoviti miren razvoj šolstva.

g) Iz časopisnih poročil je razvidno, da delajo duhovniki z vsemi silami, da bi dobili zopet vpliv na šolstvo, kakor so ga imeli v prejšnjih časih. — Naloga vodstva naše organizacije v Beogradu je, da v teh kritičnih dneh, ko se snuje osnovnošolski zakon, za bogve koliko let, budno čuva in poveča prestiž učiteljstva, ki smo si ga pridobili v prešli petdesetih letih.

Veroučitelji in katehete se imajo povsem ravnati po veljavnih šolskih predpisih, kakor vsi drugi učitelji.

II.

a) Stremeti je, da pri reviziji uradniškega zakona ne izgubimo že pridobljenih dobrin, pač pa iste še izboljšamo.

b) Ker smatramo nabavljalne zdrugete za privatne ustanove in prisilno včlanjenje kot skrajno škodljivo, pozivamo centralno UJU, da ponovno zastavi vso svojo moč, da se uredba razveljavi in povrnejo odtegnjeni zneski.

Učiteljstvo od nabavljakega saveza nima nikakršnih koristi.

c) Organizacija naj stori potrebne korake za vrnitev odtegljajev za poplavlence. Njena glavna skrb naj velja izboljšanju našega gmotnega položaja.

UJU naj deluje v zvezi s činovniškim savezom, da se državnim uslužbencom ukinejo sedanjí odtegljaji in se dosedanjí odtegljaji državnim uslužbencom vrnejo.

Hrana: dobi se pod ugodnimi pogoji v uradniški menzi, treba je pa javiti poverjenstvu (Pripravljalni odbor za tečaj), ako kdo reflektira na hrano v menzi.

D. Pozivamo učiteljstvo, da se pravčasno — do 20. t. m. — prihlasi k tečaju. Posebe naj se omeni, če bi kdo hotel obiskovati tudi popoldanski združni tečaj.

Kdor računa s tem, da se mu oskrbi prenočišče ter hrana v menzi, naj to omeni na prijavilu (zadošča navadna dopisnica).

Ker se je od raznih strani iz društev čula želja, naj bi se tečaj priredil in ker se je skušalo s sporedom tečaja ustreči posebno še zahtevi, naj bi se poleg pedagoških vprašanj obravnavale tudi gospodarske stvari, predvsem združniške, upamo, da učiteljstvo ne zamudi prilike ter se v velikem številu udeleži tečaja.

UJU — poverjenstvo Ljubljana, dne 5. avgusta 1929.

Andrej Skulj l. r., poverjenik.

Josip Kobal l. r., tajnik.

III.

a) Če ostanejo draginjske doklade, naj se podeželske izenačijo z mestnimi; saj so življanske razmere na deželi težje kot v mestih.

b) Draginjske doklade naj se dovolijo tudi za starše, ki so brez sredstev in žive z uradnikom v skupnem gospodinjstvu.

c) Z učitelji poročenim učiteljicam naj se izposluje polno draginjsko doklado.

IV.

Poverjenstvo UJU naj napravi korake, da se izplačajo učiteljstvu na deželi tudi razlike v stanarini za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924.

V.

Pov. UJU naj deluje z vso silo na to, da oblastni šolski odbor mariborske oblasti v Mariboru izenači svoje tolmačenje glede nagrade tajnikom krajinških šolskih odborov na enorazrednicah s tolmačenjem, kakor je v ljubljanski oblasti. (Vidi elaborat, objavljen v »Učit. Tov.« št. 41, z dne 23. maja 1929, stran 2, pod naslovom »Nagrada zapisnikarjem krajinških šolskih odborov na enorazrednicah v mariborski oblasti«).

VI.

a) Že ponovno je »Učiteljski Tovariš« objasnjeval vstetje kadrskega roka in vendar si nismo še na jasnem, ker je nekaterim tovarišem kadrsko leto vsteto, drugim zopet ne. Poverjenstvo UJU — Ljubljana naj nam preko Državnega sveta preskrbi tozadevno avtentično rešitev, da ne bo nihče od učiteljev prikraštan na tem, kar mu pripada.

b) Učiteljstvo želi, da se uredi postopek glede prejemkov učiteljev rezervnih, oficirjev, odnosno državnih nameščencev, kadar so poklicani k orožnim vajam. Dočim dobe privatni uradniki rezervni oficirji izplačan ves znesek mesečne plače, dobi državni nameščene rezervni oficir le diferenco. Naj težji je v tem oziru položaj poročenih državnih nameščencev, ki imajo družino. Plača mu komaj zadošča, dočim žena in otroci ne dobe nič. Poverjenstvo UJU deluj na to, da se pri vojnem ministrstvu doseže pravo te ureditve.

VII.

a) UJU naj ukrene potrebne pri ministrstvu prosvete, da se bodo učiteljske službe zopet redno razpisale, četudi je stalnost učiteljstva na mestu ukinjena.

b) Pri razvrščanju učiteljstva se naj ozira na vse šole enakomerno, in sicer tako, da se namesti učiteljstvo v prvi vrsti tam, kjer je najbolj potrebno. Opaža se, da so učiteljska mesta po mestih in njih okolici polnoštevilno zasedena, drugod pa so bila mesta nezasedena. (Kolikor je znano, so sedaj vsa mesta zasedena. Op. ur.)

c) Glavni odbor UJU v Beogradu naj doseže od merodajnih činiteljev, da smejo sreski šolski referenti nameščati in premeščati začasne učne moči, da se ne bodo dogajali slučajji, da je na nekaterih šolah treba suprirati, medtem, ko so na drugi šoli učne osebe na razpoloženju, ker traja rešitev več mesecev.

č) Oblast se naj opozori, da pospeši do-stavljanje dekretov novoinimovanim in premeščenim učiteljem, ter se naj novo na-stavljenim tudi takoj nakaže plača.

d) Učiteljstvo kranjskega okraja poziva poverjenstvo UJU Ljubljana, da zastavi vse sile, da prepreči nameščanje učiteljstva po predhodnem zasliševanju krajevnih šolskih činiteljev.

e) V zadnjem času se je dogodilo, da je zasedel začasni učitelj mesto stalne učiteljice, ki ga je dobila z razpisom.

Pozivamo poverjenstvo, da zastavi vse sile, da se mesta dobljena z razpisom ne bodo brez disciplinarne preiskave jemala, pač pa oddajala vsa mesta z razpisom.

f) Učiteljsko društvo za brežiško-sevniški sraz poziva poverjenstvo UJU v Ljubljani, da strogo izjavi oba sprejeta sklepa v I. seji ožjega sosveta 22. in 23. septembra 1928, ter v vseh slučajih in pri vseh učiteljskih imenovanjih zasleduje njih zakonito opravilnost in skladnost z zakoni.

VIII.

a) Delegacija želi, da se vrši disciplinsko postopanje analogno kot pri sodiščih, t. j. da se stranke branijo po svojih odvetnikih in da se priče zaslišavajo tudi s prisego.

b) Poverjenstvo UJU — Ljubljana se naproša, da posreduje pri šolski oblasti v slučaju premeščan učiteljstva v disciplinar-nih zadevah, da šolska oblast upošteva pri ukrepanju vse dotedanje delovanje in zasluge učitelja v dotičnem službenem kraju ter za- vira neuteemeljene pritožbe posameznih lo- kalnih faktorjev, ki so večinoma osebnega značaja.

IX.

Udruženje meščanskošolskega učitelj- stva je na svoji skupščini v Pančevi pod toč- ko 2. sprejelo predlog naj se oblastni šolski nadzorniki in referenti postavljajo zgolj iz vrst kvalificiranih učiteljev meščanskih šol.

S tem se jemlje osnovnošolskemu učiteljstvu enakopravnost in odločevanje v za- devah osnovnega šolstva ter iz tega razloga odločno protestiramo proti tej resoluciji in zahtevamo, da se pri nameščanju oblastnih šolskih nadzornikov in referentov za osnovno šolstvo upošteva vedno le osnovnošolsko učiteljstvo, ki pozna in ima trajen stik z osnovno šolo; oblastne šolske nadzornike pa naj se jemlje samo le iz vrst sreskih šolskih nadzornikov.

X.

a) Na zadnjem sestanku sreskih šolskih nadzornikov mariborske oblasti se je sklenilo naprositi poverjenstvo UJU, da izposluje na merodajnem mestu odločbo, po kateri bi podali oceno učiteljstvu, prideleno pisarnam sreskih šolskih nadzornikov, nadzorniki sami, katerim so imenovani učitelji neposredno podrejeni ter ga tudi najbolje morejo oceniti, ne pa kakor doslej, sreski poglavarji, kateri nimajo z njimi nobenega neposrednega stika. S tem bi pridobil tudi ugled in veljavo šolski nadzornik.

b) Danes rešuje prošnje za sodelovanje dece pri prireditvah raznih društev veliki župan. Da se administracija pokonstavi, naj se da kompetenco za reševanje takih pro- šenj sreskemu šolskemu nadzorniku ker je on tudi po čl. 79. šolskega in učnega reda v to kompetenten.

XI.

a) Hiperprodukcija učiteljskega narašča- ja se pozna posebno v ljubljanski in mar- iborski oblasti, kjer čakajo abiturienti že po več let na službe in so v brame svojih staršem, ki so jih s težavo izsolali. Poleg tega čakajo tudi družinski očetje s številno deco, ki je sposobna za pohajanje v srednji- in visoke šole, da pridejo v obližje mest. Zato z vso upravičenostjo apeliramo na to- variše in tovarišice, ki so dopolnili 35 služ- benih let, da dajo svoja mesta tem na raz- polago in se ne branijo iti v pokoj. To je tembolj upravičeno zahtevati organizirano učiteljstvo, ker se bori organizacija za 32let- no službeno dobo in je postopanje posamez- nikov, ki niti s 35 službenimi leti nečejo iti v pokoj, v veliko škodo in na kvar prizadeva- nju organiziranega učiteljstva in vsega učiteljskega stanu.

b) Za Slovenijo zadostujejo štiri učiteljske, ki dajo 30 maturantov. Sprejemo se naj najprej otroci učiteljev, potem urad- nikov in nato šele ostali.

c) Poverjenstvo UJU v Ljubljani naj ukrene, da se ukine ministrski odlok, ki za- hteva za sprejete v učiteljske za absolutne meščanskih šol vsaj prav dober uspeh, dočim iz gimnazije ali realke, oziroma realne gimnazije zadostuje dober ali celo zadosten uspeh.

č) Izposluje naj se naredba, po kateri naj se vrše usposobljenostni izpiti učiteljstva v državi po enotnih principih.

Zdaj polaga učiteljstvo v Srbiji izpit le iz 4 predmetov, na Hrvaškem iz 8 predme- tov, v Sloveniji iz 14. Tukajšnja komisija za polaganje teh iz- pitov je bila imenovana le za eno leto. Zato ji je doba že potekla.

XII.

a) Omejijo naj se po možnosti admini- strativni posli, ker preveč obremenjujejo šolske upravitelje na škodo šolstva.

b) Poverjenstvo UJU naj naprosi veli- kega župana, da izda seznam sedaj veljavnih periodičnih poročil šolskih upraviteljev in krajevnih šolskih odborov.

c) Napredovanja učiteljstva naj bodo avtomatična, brez vseh prejenj.

č) Izposluje naj se pomaknitev v polo- žaje po istem načinu kakor poprej.

d) Plačilni listi naj se odpravijo in naj se uvede ista praksa kot poprej.

XIII.

a) Odpravijo naj se zasilne šole, zlasti one, ki so tako obsejne, da bi se lahko pre- osnovale v dvorazrednice.

b) Pouk na podeželskih šolah bo moral upoštevati kmetijske razmere in se jim pri- lagoditi. Za uspešen pouk iz kmetijstva je neobhodno potrebno primerno zemljišče, kjer naj bi se preizkušal učinek umetnih gnoj- il, razna sredstva za pokončevanje škodljiv- cev, moderno kmetijsko orodje itd.

Naredba iz l. 1921, sicer zahteva, da mo- ra imeti vsaka šola 20 arov. Dvomljivo pa je, če so se v 8 letih povsod šolska zemljišča povečala, kakor predpisuje naredba. Kjer je na razpolago zemlja, ki je pod agrarno refor- mo, bi prišla šola najkrajšim potom do po- trebnega zemljišča, če bi se med agrarne upra- vičence stavile v prvi vrsti šole in kmetijske

ter sadjarske podružnice, ker bi prišla na ta način zemlja do splošne koristi. V drugih krajih pa naj se zemljo, potrebno za poiz- kusna zemljišča, oziroma šolske vrtove, raz- lasti.

XIV.

a) UJU — poverjenstvo Ljubljana naj intervenira pri ministru prosvete, da dovoli prosvetnim oddelkom v Ljubljani in Mar- iboru izdelati učne načrte za vse kategorije šol teh dveh oblasti, ki bi bili prikladni na- šim razmeram.

b) Poverjenstvo UJU pozivamo, da stori potrebne korake potom izvršnega odbora UJU, da se razveljavi odlok ministrstva pro- svete v Beogradu O. N. br. 26.608, od 1. aprila 1929, ki prepoveduje uporabo učbenikov razen bukvara, oziroma čitanke v 1. in 2. šolskem letu.

Šolske oblasti so v letu 1927/28. pripo- ročale uvedbo upr. Černejeve računice — na predlog sklepov učiteljskih društev.

XV.

a) Kamniško učiteljsko društvo predlaga, da prosvetni oddelek pri velikem županu v Ljubljani reši zadevo poslovanja »Matičnih listov« da bodo vsa šolska upraviteljstva enotno uradovala z njimi.

b) Izposluje naj se dovoljenje poučeva- nja privatnih ur. (Prepoved naj se ukine) ter pojasnilo, ako je mišljena z zadnjim odlokom tudi prepoved sodelovanja učiteljstva pri zdrugeth.

XVI.

Poverjenstvo naj pojasni društvom v koliko se ima članstvo včlaniti in pod kakimi pogoji pri okrožnem uradu; oziroma pripo- roča zakonito uvedbo zavarovanja za bolezní in nezgode vsega uradništva po češkem vzorcu.

XVII.

Okrajnim učiteljskim knjižnicam je bilo iz čistega dobička državne zaloge šolskih knjig in učil že pred letom dni obljubljenih 3000 Din, ki se jim pa vkljub večkratnim urgencam doslej še niso nakazali v škodo samoizobrazbe učiteljstva, ki je v tej mate- rialni miseriji tozadevno navezano v prvi vrsti na to institucijo. Delegacija bi dovoljuje opozoriti prosvetni oddelek s prošnjo, da ne- mudoma ukrene izplačilo navedenega zneska posameznim učiteljskim knjižnicam.

XVIII.

a) Spričo resolucije beogradskega pover- jenštva in ponovnih neskladnosti naziranj izvršnega odbora in poudnih poverjenštev, kar se je opazilo tudi na sejah glavnega od- bora, smatramo, da leži izlo vsega v ustroju vrhovne uprave naše organizacije, kateremu vzrok so tozadevne točke v sedanjih pravilih. Da se odpravi to zlo, smatramo za nujno po- trebno, naj bi se pravila nujno izpremenila samo v oni točki, ki zadevajo vrhovno upra- vo UJU.

Vrhovno upravo UJU naj bi tvoril od- bor iz predsedstva in tajništva centrale UJU ter vseh poverjenikov ki naj bi se sestajal redno vsak mesec na seje in odločal o vseh aktualnih stanovsko-političnih vprašanjih. Iz- vršni odbor naj bi se reduciral samo na funk- cionarje, t. j. na predsednika, podpreds- dnika, tajnika, blagajnika in uredniške organi- začnih listov ter naj bi bil samo eksekutiva in izvršilec tekočih administrativnih poslov in sklepov, ki bi jih napravljaj gori navedeni odbor.

Praktičnost te zahtve se je pokazala že iz dosedanjih sej poverjenikov ter ima tudi svojo upravičenost v tem, da se preitegno k soddločevanju v vseh vprašanjih tudi po- verjenštva, ki se po sedanjí sestavi glavnega odbora ne morejo pogosto sestajati na seje predvsem pa, da se odpravi gori navedena nesoglasja iz organizacije.

Poudarjamo, da nima ta predlog prav- nikake osebné tendence bodisi napram čla- nom izvršnega odbora ali kateremukoli delu organiziranega učiteljstva, temveč nam je pred očmi zgolj interes organizacije in do- brobit učiteljstva.

b) Dokler se to s spremembo pravil ne izvede, naj se izvršni odbor in ostali člani glavnega odbora (15) izvolijo na skupščini po proporu.

c) Delegacija naj izvoli 6članska odbor, sestoječ iz delegatov glavne skupščine, ki mu s tem dajemo polnomočje za sestavo pro- porca in liste.

č) Od novega odbora zahtevamo, da iz- vede v teku poslovnega leta 1929/30. cen- tralna pravila.

d) Ker je poverjenstvo pri pozno razpo- slalo osmetek pravil in jih mnoga društva niso mogla podrobno in temeljito preštudirati — ter z ozirom na potrebno spremembo pravil centrale UJU kot podlago našim pravi- lom — se odloži sprememba pravil pov. UJU za leto 1930/31.

e) Delegacija sklene, da ukrene poverje- ništvo UJU Ljubljana vse potrebno, da se bodo pri pokrajinski skupščini l. 1930 pred- ložili po sprejetju pravil delegaciji v odobri- tev — sporazumno z vsemi učiteljskimi dru- štvi v smislu čl. 76. poslovnika pov. UJU — sestavljeni posebni poslovnik za častni sod.

f) Po razpravi zadeve Skulj-Sijanec iz- neče delegacija poverjeniku tov. Skulju ter tov. Sijanecu popolno zaupanje in izreče ob- žulovanje, ker je bila znana okrožnica poleg učiteljskim društvom poslana tudi še gg. pro- svetnemu šefu in velikemu županu.

g) Delegacija sklene, da nima v »Učit. Tovarišu« eksekutiva poverjenštva niti ožji niti širji sosvet pravice, sklepe in poročila

Naročajte šol. potrebščine le potom Učit. gospodarske poslovalnice!

pečali z združništvom ali imajo resno voljo pečati se z njim. V združniški tečaj se sprejme največ 50 prijavljenec.

Predava se: 1. o historijatu združništva in o ustanavljanju zdruget; 2. združno knjigovodstvo kreditnih in gospodarskih ustanov; 3. najvažnejša korespondenca.

Predavanja se vrše v fizikalni dvorani moškega učiteljskega v Ljubljani. Potrebne tiskovine bodo na razpolago brezplačno. Urnik tečaja se poda 21. avgusta ob 3. uri popoldne. Zato točno — vsi!!

C. Udeležencem III. samoizobraževalnega tečaja, kakor tudi vsem, ki bi se udeležili združnega knjigovodstvenega tečaja, se povrnejo vojni stroški ter se jim oskrbi brezplačno prenočišče. (Vojni stroški se povrnejo takoj ob prihodu na tečaj).

Informacije glede prenočišča, hrane in dr. dobe udeleženci v sredo 21. avgusta od 17. do 19. ure v prostorih poverjenstva (Učiteljska tiskarna, I. nadst., oziroma 22. avgusta pred tečajem.

Sklepi in zahteve učiteljstva s pokrajinske skupščine pov. UJU Ljubljana, dne 20. in 21. julija 1929.

SKLEPI Z OZIROM NA PREDLOGE ŠOLSKOUPRAVNEGA ODSEKA IN STANOVSKOPOLITIČNEGA TISKA.

I.

a) S sodelovanjem našega poverjenstva, ki je vneslo vse mogoče spremembe v prid učiteljstvu in šoli pri izdelavi osnutka »Zakona o narodnih šolah«, so predlagane spremembe posameznih društev brezpredmetne. Želimo pa, da se projekt zakona o narodnih šolah nujno uzakoni.

b) Izvršni odbor v Beogradu pozivamo, naj pri ustvarjanju šolskega zakona ukrene vse potrebno, da ne bo učiteljstvo v primeri z drugimi stanov (sodniki, profesorji...) v plačah in specialnih dokladah zapostavljeno in naj bo svojemu zvanju primerno uvrščeno.

Rešitev materialnega vprašanja učiteljstva bodi UJU prva skrb v bodočem letu, ker na tem temelji vsa energija in možnost učiteljstva za prosvetno in kulturno delo.

Do končne rešitve prejemkov državnih nameščencev naj se priznajo tudi učiteljstvu posebne doklade (analog. sodnikom in uradnim uradnikom), ker čuti učiteljstvo pomanjkljivost prejemkov tembolj, ko je vsako izvenšolsko delovanje med narodom združeno navadno s stroški.

c) V novem šolskem zakonu naj se tudi uredi funkcijska doklada upraviteljem osnovnih šol; naj se jih nagradi za pisarniško delo in jim vrne ono, kar so že nekdanji imeli.

Zato naj se, do uzakonitve državnega šolskega zakona, na temelju pokrajinskih deželnih šolskih zakonov, priznajo in izplačujejo šolskim upraviteljem, šolskim nadzornikom in učiteljstvu na tečajnih enorazrednicah primerne upraviteljske, nadzorniške in krajevne doklade.

Pov. UJU naj ob nedostatku gornjih predlogov posreduje pri izvršnem odboru v Beogradu pri ministrstvu prosvete, da izda uredbno glede doklad šolskih upraviteljev, dokler ne izide šolski zakon.

č) Prav tako naj se potom uredbe učne ure preko obveznosti honorirajo sedanjim razmeram primerno.

d) Uradni zdravniki naj bi ob pregledu učiteljstva v službenih zadevah zastoj vršili svojo službo.

e) Število razredov, ki je merodajno za oprostitev razrednega pouka po upravitelju, se naj zniža od nameranih 15 na 10; upraviteljstvo otroških vrtcev naj se vstee. Upravitelji naj dobe primerno doklado za vodstvo!

f) Spremenjeni politični položaj nudi ugodno priliko, da ponovimo večletno zahtevo po ločitvi šolske uprave od politične, kar edino more zagotoviti miren razvoj šolstva.

g) Iz časopisnih poročil je razvidno, da delajo duhovniki z vsemi silami, da bi dobili zopet vpliv na šolstvo, kakor so ga imeli v prejšnjih časih. — Naloga vodstva naše organizacije v Beogradu je, da v teh kritičnih dneh, ko se snuje osnovnošolski zakon, za bogve koliko let, budno čuva in poveča preštev učiteljstva, ki smo si ga pridobili v prešli petdesetih letih.

Veroučitelji in katehete se imajo povsem ravnati po veljavnih šolskih predpisih, kakor vsi drugi učitelji.

II.

a) Stremeti je, da pri reviziji uradniškega zakona ne izgubimo že pridobljenih dobrin, pač pa iste še izboljšamo.

b) Ker smatramo nabavljalne zdruget za privatne ustanove in prisilno včlanjenje kot skrajno škodljivo, pozivamo centralno UJU, da ponovno zastavi vso svojo moč, da se uredba razveljavi in povrnejo odtegnjeni zneski.

Učiteljstvo od nabavljakega saveza nima nikakršnih koristi.

c) Organizacija naj stori potrebne korake za vrnitev odtegljajev za poplavlence. Njena glavna skrb naj velja izboljšanju našega gmotnega položaja.

UJU naj deluje v zvezi s činovniškim savezom, da se državnim uslužbencom ukinejo sedanjí odtegljaji in se dosedanjí odtegljaji državnim uslužbencom vrnejo.

Hrana: dobi se pod ugodnimi pogoji v uradniški menzi, treba je pa javiti poverjenstvu (Pripravljalni odbor za tečaj), ako kdo reflektira na hrano v menzi.

D. Pozivamo učiteljstvo, da se pravčasno — do 20. t. m. — priklasi k tečaju. Posebe naj se omeni, če bi kdo hotel obiskovati tudi popoldanski združni tečaj.

Kdor računa s tem, da se mu oskrbi prenočišče ter hrana v menzi, naj to omeni na priglasilu (zadošča navadna dopisnica).

Ker se je od raznih strani iz društev čula želja, naj bi se tečaj priredil in ker se je skušalo s sporedom tečaja ustreči posebno še zahtevi, naj bi se poleg pedagoških vprašanj obravnavale tudi gospodarske stvari, predvsem združniške, upamo, da učiteljstvo ne zamudi prilike ter se v velikem številu udeleži tečaja.

UJU — poverjenstvo Ljubljana, dne 5. avgusta 1929.

Andrej Skulj l. r., poverjenik.

Josip Kobal l. r., tajnik.

III.

a) Če ostanejo draginjske doklade, naj se podeželske izenačijo z mestnimi; saj so življanske razmere na deželi težje kot v mestih.

b) Draginjske doklade naj se dovolijo tudi za starše, ki so brez sredstev in žive z uradnikom v skupnem gospodinjstvu.

c) Z učitelji poročenim učiteljicam naj se izposluje polno draginjsko doklado.

IV.

Poverjenstvo UJU naj napravi korake, da se izplačajo učiteljstvu na deželi tudi razlike v stanarini za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924.

V.

Pov. UJU naj deluje z vso silo na to, da oblastni šolski odbor mariborske oblasti v Mariboru izenači svoje tolmačenje glede nagrade tajnikom krajskih šolskih odborov na enorazrednicah s tolmačenjem, kakor je v ljubljanski oblasti. (Vidi elaborat, objavljen v »Učit. Tov.« štev. 41, z dne 23. maja 1929, stran 2, pod naslovom »Nagrada zapisnikarjem krajskih šolskih odborov na enorazrednicah v mariborski oblasti«).

VI.

a) Že ponovno je »Učiteljski Tovariš« objasnjeval vstetje kadrskega roka in vendar si nismo še na jasnem, ker je nekaterim tovarišem kadrsko leto vsteto, drugim zopet ne. Poverjenstvo UJU — Ljubljana naj nam preko Državnega sveta preskrbi tozadevno avtentično rešitev, da ne bo nihče od učiteljev prikraštan na tem, kar mu pripada.

b) Učiteljstvo želi, da se uredi postopek glede prejemkov učiteljev rezervnih, oficirjev, odnosno državnih nameščencev, kadar so poklicani k orožnim vajam. Dočim dobe privatni uradniki rezervni oficirji izplačan ves znesek mesečne plače, dobi državni nameščene rezervni oficir le diferenco. Naj težji je v tem oziru položaj poročenih državnih nameščencev, ki imajo družino. Plača mu komaj zadošča, dočim žena in otroci ne dobe nič. Poverjenstvo UJU deluj na to, da se pri vojnem ministrstvu doseže pravo te ureditve.

VII.

a) UJU naj ukrene potrebne pri ministrstvu prosvete, da se bodo učiteljske službe zopet redno razpisale, četudi je stalnost učiteljstva na mestu ukinjena.

b) Pri razvrščanju učiteljstva se naj ozira na vse šole enakomerno, in sicer tako, da se namesti učiteljstvo v prvi vrsti tam, kjer je najbolj potrebno. Opaža se, da so učiteljska mesta po mestih in njih okolici polnoštevilno zasedena, drugod pa so bila mesta nezasedena. (Kolikor je znano, so sedaj vsa mesta zasedena. Op. ur.)

c) Glavni odbor UJU v Beogradu naj doseže od merodajnih činiteljev, da smejo sreski šolski referenti nameščati in premeščati začasne učne moči, da se ne bodo dogajali slučajji, da je na nekaterih šolah treba suprirati, medtem, ko so na drugi šoli učne osebe na razpoloženju, ker traja rešitev več mesecev.

č) Oblast se naj opozori, da pospeši dostavljanje dekretov novimimovanim in premeščenim učiteljem, ter se naj novo nastavljenim tudi takoj nakaže plača.

d) Učiteljstvo krajskega okraja poziva poverjenstvo UJU Ljubljana, da zastavi vse sile, da prepreči nameščanje učiteljstva po predhodnem zasliševanju krajevnih šolskih činiteljev.

e) V zadnjem času se je dogodilo, da je zasedel začasni učitelj mesto stalne učiteljice, ki ga je dobila z razpisom.

Pozivamo poverjenstvo, da zastavi vse sile, da se mesta dobljena z razpisom ne bodo brez disciplinarne preiskave jemala, pač pa oddajala vsa mesta z razpisom.

f) Učiteljsko društvo za brežiško-sevniški sraz poziva poverjenstvo UJU v Ljubljani, da strogo izjavi oba sprejeta sklepa v I. seji ožjega sosveta 22. in 23. septembra 1928, ter v vseh slučajih in pri vseh učiteljskih imenovanjih zasleduje njih zakonito opravilnost in skladnost z zakoni.

VIII.

a) Delegacija želi, da se vrši disciplinsko postopanje analogno kot pri sodiščih, t. j. da se stranke branijo po svojih odvetnikih in da se priče zaslišavajo tudi s prisego.

b) Poverjenstvo UJU — Ljubljana se naproša, da posreduje pri šolski oblasti v slučaju premešcanj učiteljstva v disciplinarnih zadevah, da šolska oblast upošteva pri ukrepanju vse dotedanje delovanje in zasluge učitelja v dotičnem službenem kraju ter za vrha neuteemeljene pritožbe posameznih lokalnih faktorjev, ki so večinoma osebnega značaja.

IX.

Udruženje meščanskošolskega učiteljstva je na svoji skupščini v Pančevi pod točko 2. sprejelo predlog naj se oblastni šolski nadzorniki in referenti postavljajo zgolj iz vrst kvalificiranih učiteljev meščanskih šol.

S tem se jemlje osnovnošolskemu učiteljstvu enakopravnost in odločevanje v zadevah osnovnega šolstva ter iz tega razloga odločno protestiramo proti tej resoluciji in zahtevamo, da se pri nameščanju oblastnih šolskih nadzornikov in referentov za osnovno šolstvo upošteva vedno le osnovnošolsko učiteljstvo, ki pozna in ima trajen stik z osnovno šolo; oblastne šolske nadzornike pa naj se jemlje samo le iz vrst sreskih šolskih nadzornikov.

X.

a) Na zadnjem sestanku sreskih šolskih nadzornikov mariborske oblasti se je sklenilo naprositi poverjenstvo UJU, da izposluje na merodajnem mestu odločbo, po kateri bi podali oceno učiteljstvu, prideleno pisarnam sreskih šolskih nadzornikov, nadzorniki sami, katerim so imenovani učitelji neposredno podrejeni ter ga tudi najbolje morejo oceniti, ne pa kakor doslej, sreski poglavarji, kateri nimajo z njimi nobenega neposrednega stika. S tem bi pridobil tudi ugled in veljavo šolski nadzornik.

b) Danes rešuje prošnje za sodelovanje dece pri prireditvah raznih društev veliki župan. Da se administracija pokonstavi, naj se da kompetenco za reševanje takih prošenj sreskemu šolskemu nadzorniku, ker je on tudi po čl. 79. šolskega in učnega reda v to kompetenten.

XI.

a) Hiperprodukcija učiteljskega naraščanja se pozna posebno v ljubljanski in mariborski oblasti, kjer čakajo abiturienti že po več let na službe in so v brame svojih staršem, ki so jih s težavo izsolali. Poleg tega čakajo tudi družinski očetje s številno deco, ki je sposobna za pohajanje v srednji in visoke šole, da pridejo v obližje mest. Zato z vso upravičenostjo apeliramo na tovariše in tovarišice, ki so dopolnili 35 službenih let, da dajo svoja mesta tem na razpolago in se ne branijo iti v pokoj. To je tembolj upravičeno zahtevati organizirano učiteljstvo, ker se bori organizacija za 32letno službeno dobo in je postopanje posameznikov, ki niti s 35 službenimi leti nečejo iti v pokoj, v veliko škodo in na kvar prizadevanju organiziranega učiteljstva in vsega učiteljskega stanu.

b) Za Slovenijo zadostujejo štiri učiteljske, ki dajo 30 maturantov. Sprejmemo se naj najprej otroci učiteljev, potem uradnikov in nato šele ostali.

c) Poverjenstvo UJU v Ljubljani naj ukrene, da se ukine ministrski odlok, ki zahteva za sprejete v učiteljske za absolutne meščanskih šol vsaj prav dober uspeh, dočim iz gimnazije ali realke, oziroma realne gimnazije zadostuje dober ali celo zadosten uspeh.

č) Izposluje naj se naredba, po kateri naj se vrše usposobljenostni izpiti učiteljstva v državi po enotnih principih.

Zdaj polaga učiteljstvo v Srbiji izpit le iz 4 predmetov, na Hrvaškem iz 8 predmetov, v Sloveniji iz 14.

Tukajšnja komisija za polaganje teh izpitov je bila imenovana le za eno leto. Zato ji je doba že potekla.

XII.

a) Omejijo naj se po možnosti administrativni posli, ker preveč obremenjujejo šolske upravitelje na škodo šolstva.

b) Poverjenstvo UJU naj naprosi velikega župana, da izda seznam sedaj veljavnih periodičnih poročil šolskih upraviteljev in krajevnih šolskih odborov.

c) Napredovanja učiteljstva naj bodo avtomatična, brez vseh prejšnjih.

č) Izposluje naj se pomaknitev v položaje po istem načinu kakor poprej.

d) Plačilni listi naj se odpravijo in naj se uvede ista praksa kot poprej.

XIII.

a) Odpravijo naj se zasilne šole, zlasti one, ki so tako obsejne, da bi se lahko preosnovala v dvorazrednice.

b) Pouk na podeželskih šolah bo moral upoštevati kmetijske razmere in se jim prilagoditi. Za uspešen pouk iz kmetijstva je neobhodno potrebno primerno zemljišče, kjer naj bi se preizkušal učinek umetnih gnojil, razna sredstva za pokončevanje škodljivcev, moderno kmetijsko orodje itd.

Naredba iz l. 1921. sicer zahteva, da mora imeti vsaka šola 20 arov. Dvomljivo pa je, če so se v 8 letih povsod šolska zemljišča povečala, kakor predpisuje naredba. Kjer je na razpolago zemlja, ki je pod agrarno reformo, bi prišla šola najkrajšim potom do potrebnega zemljišča, če bi se med agrarne upravičence stavile v prvi vrsti šole in kmetijske

ter sadjarske podružnice, ker bi prišla na ta način zemlja do splošne koristi. V drugih krajih pa naj se zemljo, potrebno za poljska zemljišča, oziroma šolske vrtove, razlasti.

XIV.

a) UJU — poverjenstvo Ljubljana naj intervenira pri ministru prosvete, da dovoli prosvetnim oddelkom v Ljubljani in Mariboru izdelati učne načrte za vse kategorije šol teh dveh oblasti, ki bi bili prikladni našim razmeram.

b) Poverjenstvo UJU pozivamo, da stori potrebne korake potom izvršnega odbora UJU, da se razveljavi odlok ministrstva prosvete v Beogradu O. N. br. 26.608, od 1. aprila 1929, ki prepoveduje uporabo učbenikov razen bukvara, oziroma čitanke v 1. in 2. šolskem letu.

Šolske oblasti so v letu 1927/28. priporočale uvedbo upr. Černejeve računice — na predlog sklepov učiteljskih društev.

XV.

a) Kamniško učiteljsko društvo predlaga, da prosvetni oddelek pri velikem županu v Ljubljani reši zadevo poslovanja »Matičnih listov« da bodo vsa šolska upraviteljstva enotno uradovala z njimi.

b) Izposluje naj se dovoljenje poučevanja privatnih ur. (Prepoved naj se ukine) ter pojasnilo, ako je mišljena z zadnjim odlokom tudi prepoved sodelovanja učiteljstva pri zdrugeth.

XVI.

Poverjenstvo naj pojasni društvom v koliko se ima članstvo včlaniti in pod kakimi pogoji pri okrožnem uradu; oziroma priporočila zakonito uvedbo zavarovanja za bolezní in nezgode vsega uradništva po češkem vzorcu.

XVII.

Okrajnim učiteljskim knjižnicam je bilo iz čistega dobička državne zaloge šolskih knjig in učil že pred letom dni obljubljenih 3000 Din, ki se jim pa vkljub večkratnim urgencam doslej še niso nakazali v škodo samoizobrazbe učiteljstva, ki je v tej materialni misliji tozadevno navezano v prvi vrsti na to institucijo. Delegacija bi dovoljuje opozoriti prosvetni oddelek s prošnjo, da nemudoma ukrene izplačilo navedenega zneska posameznim učiteljskim knjižnicam.

XVIII.

a) Spričo resolucije beograjskega poverjenstva in ponovnih neskladnosti naziranj izvršnega odbora in poudnih poverjenstev, kar se je opazilo tudi na sejah glavnega odbora, smatramo, da leži izlo vsega v ustroju vrhovne uprave naše organizacije, kateremu vzrok so tozadevne točke v sedanjih pravilih. Da se odpravi to zlo, smatramo za nujno potrebno, naj bi se pravila nujno izpremenila samo v oni točki, ki zadevajo vrhovno upravo UJU.

Vrhovno upravo UJU naj bi tvoril odbor iz predsedstva in tajništva centrale UJU ter vseh poverjenikov, ki naj bi se sestajal redno vsak mesec na seje in odločal o vseh aktualnih stanovsko-političnih vprašanjih. Izvršni odbor naj bi se reduciral samo na funkcionarje, t. j. na predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in uredniške organizacijske listov ter naj bi bil samo eksekutiva in izvršilec tekočih administrativnih poslov in sklepov, ki bi jih napravljali gori navedeni odbor.

Praktičnost te zahteve se je pokazala že iz dosedanjih sej poverjenikov ter ima tudi svojo upravičenost v tem, da se preitejejo k soddločevanju v vseh vprašanjih tudi poverjenstva, ki se po sedanjí sestavi glavnega odbora ne morejo pogosto sestajati na seje predvsem pa, da se odpravi gori navedena nesoglasja iz organizacije.

Poudarjamo, da čima ta predlog prav nikake osebné tendence bodisi napram članom izvršnega odbora ali kateremukoli delu organiziranega učiteljstva, temveč nam je pred očmi zgolj interes organizacije in dobrobit učiteljstva.

b) Dokler se to s spremembo pravil ne izvede, naj se izvršni odbor in ostali člani glavnega odbora (15) izvolijo na skupščini po proporu.

c) Delegacija naj izvoli 6članska odbor, sestojč iz delegatov glavne skupščine, ki mu s tem dajemo polnomočje za sestavo poročila in liste.

č) Od novega odbora zahtevamo, da izvede v teku poslovnega leta 1929/30. centralna pravila.

d) Ker je poverjenstvo pri pozno razpislo osmetek pravil in jih mnoga društva niso mogla podrobno in temeljito preštudirati — ter z ozirom na potrebno spremembo pravil centrale UJU kot podlago našim pravilom — se odloži sprememba pravil pov. UJU za leto 1930/31.

e) Delegacija sklene, da ukrene poverjenstvo UJU Ljubljana vse potrebno, da se bodo pri pokrajinski skupščini l. 1930 predložili po sprejetju pravil delegaciji v odobritev — sporazumno z vsemi učiteljskimi društvi v smislu čl. 76. poslovnika pov. UJU — sestavljeni posebni poslovnik za častni sod.

f) Po razpravi zadeve Skulj-Sijanec iz neče delegacija poverjeniku tov. Skulju ter tov. Sijanecu popolno zaupanje in izreče obžalovanje, ker je bila znana okrožnica poleg učiteljskim društvom poslana tudi še gg. prosvetnemu šefu in velikemu županu.

g) Delegacija sklene, da nima v »Učit. Tovariš« eksekutiva poverjenstva niti ožji niti širji sosvet pravice, sklepe in poročila

Naročajte šol. potrebščine le potom Učit. gospodarske poslovalnice!

društev ukiniti in izpreminjati, ako ista ne nasprotujejo obstoječim zakonom in smericam načrtanim od delegacije. V spornih slučajih odloča širši svet, o čemer obvesti društvo.

h) Predlogi, o katerih naj sklepa delegacija na letnih pokrajinskih skupščinah in ki naj bi bili obvezni za vse članstvo ali ki v živo zadevajo učiteljski stan, naj se predložijo — predvsem važni predlogi — vsaj 3 mesece pred pokrajinsko skupščino v razpravo učiteljskim društvom, da ima vse članstvo priliko dati delegatom striktna navodila glede glasovanja pri delegacijskem zborovanju.

i) Važni predlogi naj se po možnosti pri delegacijskem zborovanju izglasujejo poimensko.

j) Izvajanja delegatov naj se smatrajo kot izraz volje dotičnega učiteljskega društva, ki ga zastopajo, ne pa kot osebno mnenje delegatov.

SKLEPI Z OZIROM NA PREDLOGE ODSEKA ZA »UČITELJSKO GOSPODARSKO POSLOVALNICO«.

Skupščina predlaga, da naj bodo od 5 članov upravnega sveta vsaj 3 v Mariboru, eden pa kjerkoli. Od 5 članov nadzorstva naj bosta dva v Mariboru, ostali pa drugod.

V katero Zvezo se bo včlanila naša druga, se naj razpravlja pri občnem zboru.

Članstvo še ni dovolj poučeno o naši zadruzi, zato naj se raztolmači pomen in namen te naše zadruge. Razen tega bo izdana v pojasnilo še posebna okrožnica, ki jo bo prejel vsak upravitelj.

Apeliramo na vse predsednike džiroma na vsa društva, da se obremene pri zadruzi, da vse članke, kar se naj izplača s članarino. Plačalo se bo poverjenstvu, poverjenstvo pa zadruzi.

Odsek odobrava ustanovitev zadruge in jo priporoča vsemu članstvu.

(Konec prihodnjic.)

Splošne vesti.

— Kaj piše beograjska »Politika« o resoluciji beograjskega poverjenstva in o priporočilih za glavno skupščino UJU v Zagrebu? V beograjski »Politiki« se je razvila živahna debata glede priprav za skupščino UJU v Zagrebu. List je objavil resolucijo beograjskega poverjenstva in tudi resolucijo ljubljanskega poverjenstva. Poleg tega je »Politika« priobčila oster članek proti ukrepu nove uprave beograjskega poverjenstva, ki je sklenila ukiniti učiteljski konvikt v Učit. domu in hoče prezidati poslopje za stanovanje. Dva dolga članka proti resoluciji beograjskega poverjenstva priobčuje v »Politiki« bivši predsednik UJU ter bivši urednik Narodne Prosvete tov. Milutin Stanković. Med drugim pravi sledeče: »Ako se vsa začenja premotri s tega stališča se pride do zaključka: da ima resolucija beograjske sekcije UJU plemenski in pokrajinski značaj, da hoče razcepiti že ujedinjeno učiteljsko in da je nasprotna intencijam prvega kongresa UJU.« — »Ako se osvoji princip, da bo vsaka sekcija v glavni upravi zastopana sorazmerno po številni moči članstva, tedaj bo logično beograjska sekcija imela stalno večino v tej upravi.« — »Z drugo besedo: beograjsko poverjenstvo bi izbralo stalno večino uprave, a vsa ostala poverjenstva skupaj — manjšino glavne uprave Udruženja. Na podlagi tega bi bila centralna uprava UJU stalno v rokah beograjskega poverjenstva, niti ne celotnega poverjenstva, temveč onega dela tega poverjenstva, ki ima trenutno večino v tem poverjenstvu.« — Kakor je razvidno iz vseh predpriprav, se obeta zopet letos burno zasedanje glavne skupščine UJU v Zagrebu, ki ima lahko dalekosežne posledice za naše Udruženje.

— Legitimacije za glavno skupščino UJU v Zagrebu dne 16., 17. in 18. t. m. bo izročil strokovni tajnik članom ožjega sveta predsednikom in vsem ostalim delegatom na

skupščini, ker jih šele tamkaj prejme. To liko v pojasnilo, da ne bo reklamacij. — Predsednike društev in delegate za glavno skupščino opozarjamo, da se zanesljivo udeležijo skupščine. — Vsa navodila in spored imajo delegati v zadnji številki Učiteljskega tovariša.

— Prihodnja številka Učiteljskega tovariša izide po glavni skupščini UJU v Zagrebu in III. samoizobraževalnem tečaju, t. j. po 25. avgustu. S septembrom izide zopet redno tedensko.

— Uprava Učit. tovariša naznanja, da bo odslej zaračunala po inseratnih tarifih vse notice objavljene med dnevnimi vestmi, kakor poroke, zaroke, zasebne prijateljske stanke, vabila, reklamne in vse druge notice, od katerih mora plačati uprava davek. Najcenejše objavljane takih notic je med malimi oglasi.

— Raznih poročil o praznovanju obletnic mature se je nabralo toliko, da jih mora uredništvo odložiti, ker preveč obremenjujejo list.

— G. Ronge, ravnatelj dunajskih »Schülerherberge«, »kučegazda« naših ekskurzionistov na Dunaj, je preživel s svojo rodino del svojih počitnic v Jugoslaviji. V družbi tov. Vranca iz Maribora je bil gost kolonije PRK iz Osijeka v Cavtatu pri Dubrovniku, zadnjih 14 dni pa je bival v Rogaški Slatini. Tovariši, ki so bili na Dunaju, so priljubljene in vedno vesele Dunajčane šli v vsakem oziru na roko. G. ravnatelj, ki je bil do sedaj stalni počitniški gost Italije, se je laiskavo izražal o lepota našega Jadrana in naše Slovenije. Vse znanke in znanke pozdravlja in jim kliče: na svidenje zopet na Dunaju!

— Ljutomer — odklikovanje. V nedeljo dne 21. julija je bil odklikovan z redom Sv. Save V. vrste g. Franc Zacherl, učitelj v p. in hišni posistnik. Sreski poglavar g. dr. Trstenjak mu je v okrašen dvorani mestne občine izročil odklikovanje, opisal delovanje in zasluge ki si jih je stekel slavljenec v dobi svojega učiteljevanja pri Mali Nedelji, v Cezanjevcih in v Ljutomeru. Poleg šolskega dela se je slavljenec posebno odklikoval na glasbenem polju. In da je Ljutomer danes glede petja in glasbe na tako visoki stopnji, je to zasluga tov. Zacherla. Še danes je duša tukajšnjega Glasbenega društva in kapelnik mestne godbe. Z vsa vnetostjo pa še deluje v mestnem občinskem odboru kot svetovalec, pri čitalnici kot vestni knjižničar, pri Vrtnarski in sadjarski podružnici kot agilen predsednik in v raznih drugih korporacijah. Slovesnosti so prisostvovali zastopniki občinskega odbora, učiteljske, cerkve in raznih društev. Čestitamo tovarišu Zacherlu z željo, da bi še mnogo, mnogo let nosil odklikovanje in deloval za kulturni razvoj našega mesta v isto vneto kakor doslej.

— Šolski upravitelj v Št. Janžu na Vinski gori naznanja, da je v »Staležu šolstva in učiteljskega v Sloveniji« napačno navedeno: Št. Janž na Vinski gori (p. Meža ob Dravi, ž. p. Dravograd-Meža); pravilno je: Št. Janž na Vinski gori, p. Velenje, ž. p. Velenje (Stalež, str. 138.), kar naj tovariši upravitelji v Staležu popravijo.

— Knjiga »Naša meščanska šola«, ki jo je oblastni šolski odbor naročil kupiti vsem šolam, se naroča pri ravnateljstvu I. državne deške meščanske šole v Ljubljani.

— Poročil se je 24. t. m. v Ljubljani tov. Kenič Andrej, šolski upravitelj na Ucu z gđe. Gorup Ivo, poštno uradnico na Rakeku. Čestitamo!

— Naša meščanska šola. Uredili: Pečjak, Korenc, Selškar. Džalo Džustvo meščanskošolskega učiteljskega v Ljubljani — 1929. — Naroča se pri ravnateljstvu I. deške meščanske šole v Ljubljani. — Ob prazni desetletnice ustanovitve meščanskih šol je bila izdana ta knjiga, ki nam nudi jasno sliko razvoja meščanskih šol, po preobratu v Sloveniji, Hrvaški in Dalmaciji. Ne samo to, marveč v knjigi najdemo tudi precej člankov o vzgoji in pouku na meščanskih šolah, statistiko absolventov v ljubljanski oblasti in tudi navodila, kam lahko gredo ab-

„Mi se mnogo izprehajamo,“

pravi mlada gospa Mica. „Časa imamo dosti, pa tudi gospodinjstvo me preveč ne utruja, ker peremo tako, da vzamemo RADION, ki pere sam.“

Varuje perilo!

solvanti meščanskih šol. Knjiga, po vsebini zelo bogata in dobra ne sme manjkati v nobeni šolski knjižnici, zato jo je tudi oblastni šolski odbor naročil kupiti vsem šolam.

— Nov ročni zemljevid Jugoslavije. V založbi Učit. doma v Mariboru je izšel nov ročni zemljevid naše države. Izdelal ga je znani kartograf tov. Slavoj Dimnik po podatkih prof. Baša, ki jih je zbral po največjih strokovnjaško ugotovljenih rezultatih o naši kraljevini. To je toliko več vredno pri pouku, ker so vsi dosedanja ročni zemljevidi bili izdelani precej površno ter so imeli vse polno napak. Sicer pa že ime prof. Baša, ki je znan kot marljiv in temeljit strokovnjak v zemljepisju jamči dovolj, da je zemljevid prvovrsten. Dobiti ga je pri vseh knjigarnah in seveda tudi pri Uč. domu v Mariboru. Cena mu je 6 Din.

— Cena vsem ročnim zemljevidom znižana od 8 na 6 Din. Znano založništvo ročnih zemljevidov, Učit. dom v Mariboru, je znižalo z novim šol. letom cene za 25% tako,

da stanejo v podrobni prodaji mesto 8 le 6 Din. S tem je omogočilo nabavo tudi revnejšim učencem in vsled tega olajšalo pouk v tem predmetu. Zakaj brez ročnih zemljevidov kulturnih skupin je uspešen zemljepisni pouk prav tako nemogoč, kakor pouk v čitanju brez čitanke. Do sedaj so izšli v imenovanem založništvu sledeči ročni zemljevidi: Pohorje-Kozjak, Slov. gorice-Ptujsko polje, Prekmurje-Medjimurje, Celjska kotlina-Posavje, Slovenija, Jugoslavija. Ravno tam se pa tudi lahko naroči ročni zemljevid Kamniške planine, katerega je izdal UD v Ljubljani. Seveda se vsi ti zemljevidi lahko naroče potom novoustanovljene Učit. gosp. poslovalnice.

Zitnih kav je več vrst, ŽIKA je pa sama ena. Zaradi njenih velikih vrednosti za zdravje ima vedno več prijateljev. Ni čudno, če se pojavljajo tudi ponaredbe. Pri nakupu je paziti zato na ime »ŽIKA«.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

Kar se tiče Učiteljske gospodarske poslovalnice naslovite vse dopise na U. G. P. v Mariboru in ne na poverjeništvu!

LISTEK.

Mladinski list.*

Poleg rednih publikacij bi hotela letos Mladinska Matica doseči nekaj česar naša mladinska knjižna produkcija doslej ni mogla. To je mladinski list, ki bi šel v slednjo slovensko vas, takorekoč v slednjo našo hišo.

Rekli boste: saj smo imeli in imamo mladinskih listov, čemu je treba novih? Da imamo jih, a kako daleč sega njih moč? Osnovne šole same imajo v Sloveniji nad 130.000 šolodolžnih otrok. Kaj pomeni mladinski list, kakor n. pr. »Zvonček« z ozirom na to število, če je izhajal v 2500 izvodih?

Morda ugovarjate, češ, ako ni več naročnikov za tak list, je to znamenje, da ne obstoji zanj nikakoli potreba. Dejstvo pa je, da imamo krizo knjige. Knjiga je postala tako draga po vojni, sredstva za preživljanje tako tesna, da se je število kupovalcev knjig silno skrčilo. S tem so se na široko odprla vrata analfabetizmu v široke plasti naroda, s tem se uničila možnost vzgojnega vplivanja potom plemenitega čtiva med mladino,

* To poročilo se je imelo podati pri letošnji delegaciji, a je odpadlo radi časa.

s tem se je preprečila najlepša zabava, ki jo daje knjiga človeku. Z drugo besedo: oškodovala se je ljudska kultura v širokih masah, na katero smo bili Slovenci vedno najbolj in upravičeno ponosni.

Odbor Mladinske Matice je imel vse to pred očmi iz prvega začetka, ko je pričel svoje pionirsko delo za mladino. Dvoje ga je vodilo pri zasnovi Mladinske Matice: naj bi se nabavila mladini res dobra knjiga in naj bi bila poceni.

Dobro knjigo je mogoče dobiti, če se plača delavcu književniku vsaj toliko, kolikor je treba, da ima v svojem dnevnem boju za obstanek prostega časa za zamišljanje in izvršitev umetniškega dela. Kdor je pred Mladinsko Matico odločal o usodi mladinske književnosti pri nas, ni imel smisla za to. Ceneno knjigo pa je mogoče doseči s takozvano industrializacijo, če se torej čim bolj znižajo proizvodni troški. To je izvedljivo s tiskanjem velikega števila izvodov.

Rešitev tega poslednjega vprašanja je ležala za publikacije Mladinske Matice v rokah organiziranega učiteljskega. Če bo to razumelo krizo slovenske mladinske knjige, če bo razumelo vso škodo te krize za ljudsko kulturo — tako je sklepal odbor Mladinske Matice — bo mogoče od pomoči velikemu zlu.

Lahko rečem, da je bila večina učiteljskega ob rojstvu Mladinske Matice popolnoma v svesti si, za kaj gre. Učiteljsko je šlo na delo, doseglo velike uspehe in položilo

temelj važni kulturni ustanovi. Veličina uspeha se je pokazala posebno v drugem letu, ko je odbor mogel začeti resno razmišljati o rednem izdajanju mladinskega lista, lista, ki bi šel vsak mesec v 20.000 do 25.000 izvodih med slovensko mladino. Moč učiteljskega podrobnega dela je dala odboru Mladinske Matice pogum, da se je lotil novega, važnega vprašanja.

Naša stanovska organizacija je izdajala »Zvonček«. Dasi je bil list po izboljšanjem gospodarstvu v organizaciji aktiven, vendar je bil njegov efekt malenkosten, če pomislimo na njegovo nizko naklado. Z nizko naklado tudi ni imel sredstev za svoje povečanje in izboljšanje.

Lanska delegacija v Celju je nadaljno usodo »Zvončka« prepuстила Mladinski Matici. Odbor je kmalu prišel do zaključka, da ž njim ni mogoče dalje. Sklenil je, da odkloni vsakršno njegovo samiranje. Pač pa je bil odbor pripravljen izdati neodvisno od »Zvončka« nov mladinski list, ki bi bil tako vsebinsko kot gmotno postavljen na nove temelje. Vodilni načeli sta isti kot pri publikacijah Mladinske Matice: ceno in dobro, zdravo čtivo.

Najbolje bi bilo, če bi izdajali list tako, da bi prišla vsaka številka po 1 Din. Za en dinar bi mogli nuditi mladini 1½ tiskovne pole gradiva — isto kot doslej »Zvonček« — ako bi dosegli 25 tisoč naročnikov. Če pomislimo, da je stala »Zvončkova« mesečna

številka trikrat toliko, vidimo ogromno ugodnost visoke naklade. Vsekakor je 25 tisoč naročnikov številka, ki je dosegljiva le s požrtvovalnim trudom učiteljskega in z dobro kvaliteto lista.

Rezultati dela za Mladinsko Matico dajejo upanje, da je mogoče obratiti tako visoko število naročnikov, kakor je potrebno za ustanovitev mladinskega lista. S ceno mesečne številke en dinar bi napravili list pristopen tudi najsiromašnejšim, ki si danes niti časnika ne morejo kupiti za 1 Din. Ako pomislimo, da bi se ta dinar pobiral vsak mesec sproti, je jasno, da bi bilo zbiranje uspešnejše kot za publikacije Mladinske Matice poleg tega bi pa izključevali s pravčasno ugotovitvijo mesečne naklade vsakršni večji tiziko. Kot prav poseben uspeh je treba navajati tekom dveletnega obstoja Mladinske Matice, da je bil denar za letne publikacije zbran skoro popolnoma že pred pričetkom tiskanja knjig. To pomenja solidnost, realnost ustanove.

Gotovo je, da je ustanovitev, realizacija in razvoj mladinskega lista mogoča le pod pogojem, da je cena najnižja. S ceno enega dinarja je še najverjetneje, da se doseže potrebno število naročnikov. Če pa dosežemo to, bo mogoče že v dobljenem času list dvigniti in razviti. Pri Mladinski Matici se je takoj pokazalo, da so mogoče lepe razvojne možnosti ako je ustanova le fundirana, ako se ji le zagotovi obstoj.